

2009 Classical Greek

Advanced Higher – Translation

Finalised Marking Instructions

© Scottish Qualifications Authority 2009

The information in this publication may be reproduced to support SQA qualifications only on a non-commercial basis. If it is to be used for any other purposes written permission must be obtained from the Question Paper Operations Team, Dalkeith.

Where the publication includes materials from sources other than SQA (secondary copyright), this material should only be reproduced for the purposes of examination or assessment. If it needs to be reproduced for any other purpose it is the centre's responsibility to obtain the necessary copyright clearance. SQA's Question Paper Operations Team at Dalkeith may be able to direct you to the secondary sources.

These Marking Instructions have been prepared by Examination Teams for use by SQA Appointed Markers when marking External Course Assessments. This publication must not be reproduced for commercial or trade purposes.

Advanced Higher Classical Greek

2009 Translation

EITHER

1. Translate into English

*Block 1: *τους μεν λογους τους πολλους των Ἀθηναίων οὐ γινώσκω.*

Essential Idea: doesn't accept Athenian arguments 2

Block 2: *ἐπαινεσαντες γαρ πολλα ἑαυτους οὐδαμου ἀντειπον ὡς ουκ ἀδικουσι τους ἡμετερους ξυμμαχους και την Πελοποννησον.*

Essential Idea: self-praise, not refutation of case against them (that they wrong Spartan allies) 3

Block 3: *καιτοι εἰ προς τους Μηδους ἐγενοντο ἀγαθοι τοτε, προς δ' ἡμας κακοι νυν, διπλασιας ζημιας ἀξιοι εἰσιν,*

Essential Idea: discrepancy past-present conduct double reprehensible 3

*Block 4: *ὅτι ἀντ' ἀγαθων κακοι γεγενηται.*

Essential Idea: because indicates moral decline. 2

*Block 5: *ἡμεις δε ὅμοιοι και τοτε και νυν ἐσμεν,*

Essential Idea: we are the same 2

Block 6: *και τους ξυμμαχους, ἦν σωφρονωμεν, οὐ περιοψομεθα ἀδικουμενους*

Essential Idea: and shall not let our allies be wronged. 3

Block 7: *οὐδε μελλησομεν τιμωρειν. οἱ δ' οὐκετι μελλουσι κακως πασχειν.*

Essential Idea: they are suffering now, so we shall defend them now. 3

Block 8: *ἄλλοις μεν γαρ χρηματα ἐστι πολλα και νηες και ἵπποι, ἡμιν δε ξυμμαχοι ἀγαθοι,*

Essential Idea: good allies are important 3

*Block 9: *οὐς οὐ παραδοτεα τοις Ἀθηναίοις ἐστιν,*

Essential Idea: and should not be betrayed 2

Block 10: *οὐδε δικαις και λογοις διακριτεα μη λογῳ και αὐτους βλαπτομενους,*

Essential Idea: actual harm requires action not words 3

*Block 11: *ἀλλα τιμωρητεα ἐν ταχει και παντι σθενει.*

Essential Idea: ie rapid and forceful retaliation 2

Block 12: και ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευεσθαι ἀδικουμενους μηδεις διδασκετω,

Essential Idea: no lectures about need for deliberation **3**

Block 13: ἀλλα τους μελλοντας ἀδικειν μαλλον πρέπει πολυν χρονον βουλευεσθαι.

Essential Idea: it's the transgressors who should think before they act. **3**

*2 marks

Total 34 marks

OR

2. Translate into English

Block 1:	<i>τι δε; ἀθλιωτερος ποτερος δυοιν ἔχοντιν κακον εἶτ' ἐν σωματι εἶτ' ἐν ψυχῃ, ὁ ἰατρευομενος και ἀπαλλαττομενος του κακου, ἢ ὁ μη ἰατρευομνος, ἔχων δε;</i>	
Essential Idea:	who's worse off, the healed or the unhealed?	3
*Block 2:	<i>φαινεται μοι ὁ μη ἰατρευομενος.</i>	
Essential Idea:	the unhealed.	2
Block 3:	<i>οὐκουν το δικην διδοναι μεγιστου κακου ἀπαλλαγη ην, πονηριας;</i>	
Essential Idea:	isn't punishment a release from evil?	3
Block 4:	<i>ἦν γαρ. σωφρονιζει γαρ που και δικαιοτερους ποιει και ἰατρικη γιγνεται πονηριας ἢ δικη.</i>	
Essential Idea:	justice a way of curing the wicked.	3
Block 5:	<i>ναι. εὐδαιμονεστατος μεν ἀρα ὁ μη ἔχων κακιαν ἐν ψυχῃ, ἐπειδη τουτο μεγιστον των κακων ἔφανη.</i>	
Essential Idea:	happiest to have no wickedness in the soul	3
Block 6:	<i>δηλον δη. δευτερος δε που ὁ ἀπαλλαττομενος.</i>	
Essential Idea:	second best to get rid of it.	3
Block 7:	<i>ἔοικεν. οὗτος δ' ἦν ὁ νουθετουμενος τε και ἐπιπληττομενος και δικην διδους.</i>	
Essential Idea:	and the one who is punished gets rid of it.	3
Block 8:	<i>ναι. κακιστα ἀρα ζῆ ὁ ἔχων και μη ἀπαλλαττομενος.</i>	
Essential Idea:	so worst is not to get rid of it.	3

2. (continued)

Block 9: *φαινεται.*

*οὐκουν οὗτος τυγχανει ὡν ὅς ἂν τα μεγαιστα ἀδικων
διαπραξῆται ὡστε μητε νουθετεισθαι μητε δικην διδοναι,*

Essential Idea: like great wrongdoer who escapes punishment **3**

Block 10: *ὡσπερ συ φῆς Ἀρχελαον παρεσκευασθαι και τους ἄλλους
τυραννους και ῥητορας και δυναστας;
ἐοικε.*

Essential Idea: eg tyrants and other powerful figures. **3**

*2 marks

Total 29 marks

AND

EITHER

3. Translate into English

Block 1: ἀγχιμολον δε σφ' ἦλθε βοην ἀγαθος Μενελαος,

Essential Idea: Menelaus came

3

Block 2: ἀνστας ἐξ εὐνης, Ελενης παρα καλλικομοιο.

Essential Idea: once he got up

3

Block 3: τον δ' ὡς οὖν ἐνοησεν Ὀδυσσῆος φιλος υἱος,

Essential Idea: and when Telemachus saw him

3

Block 4: σπερχομενος ῥα χιτωνα περι χροῖ σιγαλοεντα
δυνεν και μεγα φαρως ἐπι στιβαροις βαλετ' ὤμοις
ἦρωσ,

Essential Idea: he put on his clothes

3

Block 5: βη δε θυραζε, παρισταμενος δε προσηυδα
Τηλεμαχος, φιλος υἱος Ὀδυσσῆος θειοιο.

Essential Idea: went to the door and spoke to him

3

Block 6: “Ατρεΐδη Μενελαε διοτρεφες, ὄρχαμε λαων,
ἦδη νυν μ' ἀποπεμπε φιλην ἐς πατριδα γαιαν.

Essential Idea: let me go home

3

*Block 7: ἦδη γαρ μοι θυμος ἐελδεται οἰκαδ' ἰκεσθαι.”

Essential Idea: I want to go

2

*2 marks

Total 20 marks

OR

4. Translate into English:

Block 1: ξενοι, θρασος μοι μηδεν ἐξοδοις ἐμαις
προσθητε· πρωτον γαρ τοδ' ἐξαιτησομαι·

Essential Idea: first, please don't think I'm bold **3**

Block 2: γυναικι γαρ σιγη τε και το σωφρονειν
καλλιστον εισω θ' ἡσυχον μενειν δομων.

Essential Idea: modesty is best for women **3**

Block 3: των σων δ' ἀκουσας, Ἰολεως, στεναγματων
ἐξηλθον,

Essential Idea: I came out in response to your cries **3**

*Block 4: οὐ ταχθεισα πρεσβευειν γενους,

Essential Idea: not bidden to represent the family **2**

Block 5: ἀλλ', εἰμι γαρ πως προσφορος, μελει δε μοι
μαλιστ' ἀδελφων τωνδε κάμαυτης περι,

Essential Idea: but because I am concerned on my brothers' and my own behalf, **3**

Block 6: θελω πυθεσθαι μη ᾗπι τοις παλαι κακοις
προσκειμενον τι πημα σην δακνει φρενα.

Essential Idea: to find out whether some new trouble afflicts you. **3**

*2 marks

Total 17 marks

Conversion Table 34 to 50

34	50
33	49
32	47
31	46
30	44
29	43
28	41
27	40
26	38
25	37
24	35
23	34
22	32
21	31
20	29
19	28
18	26
17	25
16	24
15	22
14	21
13	19
12	18
11	16
10	15
9	13
8	12
7	10
6	9
5	7
4	6
3	4
2	3
1	1
0	0

Conversion Table 29 to 50

29	50
28	48
27	47
26	45
25	43
24	41
23	40
22	38
21	36
20	34
19	33
18	31
17	29
16	28
15	26
14	24
13	22
12	21
11	19
10	17
9	16
8	14
7	12
6	10
5	9
4	7
3	5
2	3
1	2
0	0

Conversion Table 20 to 50

20	50
19	48
18	45
17	43
16	40
15	38
14	35
13	33
12	30
11	28
10	25
9	23
8	20
7	18
6	15
5	13
4	10
3	8
2	5
1	3
0	0

Conversion Table 17 to 50

17	50
16	47
15	44
14	41
13	38
12	35
11	32
10	29
9	26
8	24
7	21
6	18
5	15
4	12
3	9
2	6
1	3
0	0

[END OF MARKING INSTRUCTIONS]